NINGÚ ESCOLTA SOL

MUNUS: una infraestructura de l'escolta

Què donem quan escoltem?

Joan Bagés i Rubí

Versió de l'autor del text publicat a RARA. Context / Matèria / Símbol, núm. 5, «Sobre la comunió» (2026) · larara.cat
Instrument en línia que acompanya el text: www.joanbages.com/escrits/munus/
Juny 2026 · CC BY-NC-SA 4.0

No recordo qui em va ensenyar a llegir.

No recordo qui em va ensenyar a escriure.

Però sovint em pregunto qui em va ensenyar a escoltar.

No em refereixo a l'aprenentatge musical. No parlo del solfeig, ni de l'harmonia, ni de les formes. Em refereixo a una altra cosa.

Qui em va ensenyar a escoltar la pluja abans que arribés?

Qui em va ensenyar a distingir el vent dels arbres del vent de les teulades?

Qui em va ensenyar que el silenci no existeix?

Potser escoltar és la primera herència que rebem.

Abans de comprendre el món, aprenem a orientar-hi l'atenció. Aprenem que hi ha sons que importen. I d'altres que gairebé no arriben fins a nosaltres. No naixem amb una escolta. L'anem rebent.

Durant anys he treballat amb el so i amb la música. He dedicat molt de temps a preguntar-me què escoltem. També m'he preguntat com escoltem. Amb els anys, però, he començat a sospitar que aquestes preguntes n'amaguen una altra de més profunda.

Qui construeix les condicions de la nostra escolta?

La meva escolta no l'he construïda jo.

L'he heretada.

Està feta de persones, de llocs, de llengües, de converses, de silencis, de paisatges, de músiques i d'absències. Però també dels ritmes que han organitzat els meus dies, dels espais on he après a estar atent, de les històries que s'han repetit fins a semblar naturals i d'aquelles altres que gairebé no han trobat lloc per ser escoltades.

Cada època construeix les seves pròpies ecologies de l'escolta.

Hi ha hagut escoltes reunides al voltant del foc.

Escoltes que es trobaven a la plaça.

Escoltes compartides al voltant d'una ràdio.

Avui també habitem nous paisatges d'escolta. Molts ja no tenen geografia. Circulen entre nosaltres com un flux continu de paraules, imatges i sons. Sovint no escollim què arriba primer a la nostra atenció. Abans que decidim escoltar, moltes decisions ja han estat preses.

Per això escoltar no és només percebre.

És habitar una determinada ecologia de relacions.

La paraula comunitat comparteix una arrel antiga amb munus.

Munus significa do.

Però també obligació.

I també responsabilitat.

Els romans utilitzaven la mateixa paraula per parlar d'allò que s'ofereix i del vincle que aquest gest crea amb els altres. Rebre mai no era un acte passiu. Tot do comprometia qui el rebia.

Potser passa el mateix amb l'escolta.

No rebem només sons.

Rebem una manera d'organitzar el món.

Quan escolto una obra musical sembla que estigui sol.

Però no és cert.

Amb mi hi ha totes les persones que m'han ensenyat a escoltar.

Hi ha els llocs on he crescut.

Hi ha els paisatges que encara ressonen dins meu.

Hi ha les paraules que m'han explicat què mereixia atenció.

Hi ha els silencis que m'han ensenyat a respectar.

Hi ha les absències.

Hi ha les memòries.

Hi ha fins i tot allò que mai no vaig arribar a escoltar.

Ningú escolta sol.

Cada escolta està habitada per moltes altres escoltes.

Potser no heretem la música.

Potser heretem les maneres d'escoltar que fan possible la música.

I aquesta herència no és innòcua.

Cada escolta amplifica unes presències i n'atenua unes altres.

Cada escolta fa existir un determinat món.

Per això tota comunitat construeix la seva pròpia ecologia de l'escolta.

No perquè tots escoltem el mateix.

Sinó perquè compartim -i transformem- les condicions des de les quals escoltem.

Podem aprendre a escoltar allò que havia quedat als marges.

Podem descobrir que una veu ignorada també sostenia el món.

Podem comprendre que tota escolta és una manera de distribuir l'atenció i que tota distribució de l'atenció és també una forma de convivència.

Potser aquest és el sentit més profund de munus.

No conservar una herència.

Sinó rebre-la.

Transformar-la.

I tornar-la a oferir.

No transmetem només coneixement.

No transmetem només música.

Transmetem maneres d'escoltar.

I, amb elles, les possibilitats futures d'una comunitat.

Qui t'ha ensenyat a escoltar?

Quines formes d'escolta estàs heretant sense adonar-te'n?

Quines estàs ajudant a desaparèixer?

I quines voldries transmetre?

Perquè tota escolta rebuda acabarà convertint-se en l'herència d'algú altre.

Ningú escolta sol.

DESPRÉS DEL PAPER: Una projecció especulativa

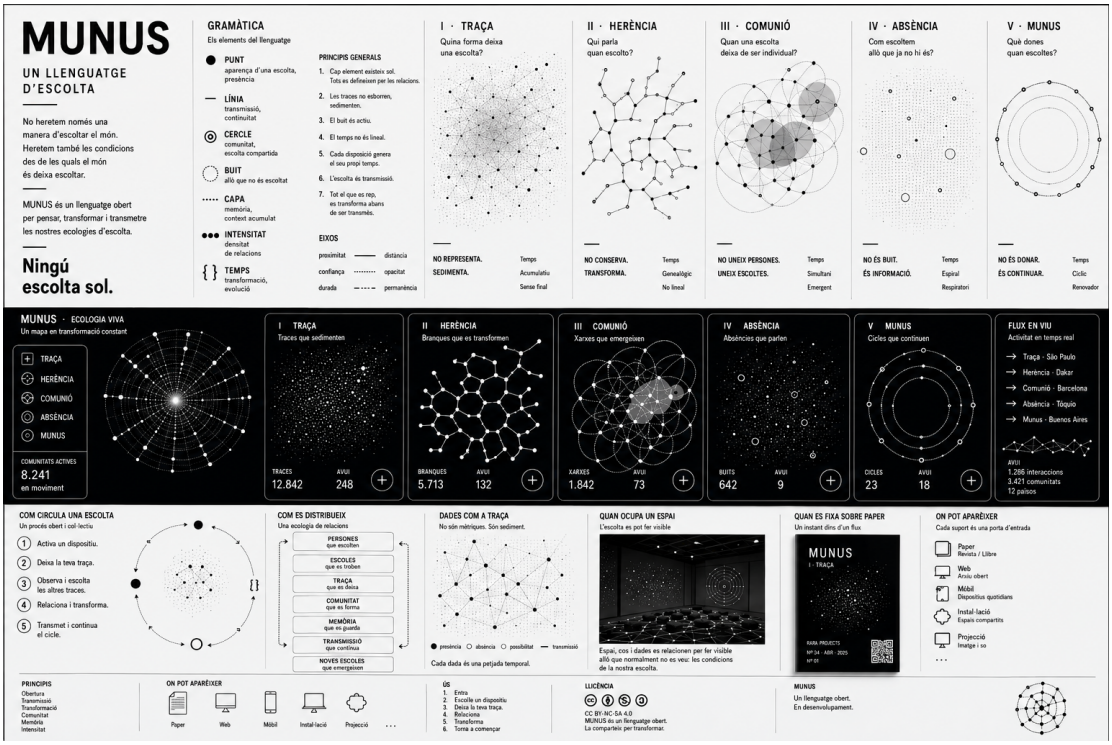
La pàgina següent no documenta una obra existent ni presenta un projecte tancat. És una especulació visual sobre les formes que podria adoptar MUNUS quan es desplega com a infraestructura d'escolta.

No és una maqueta d'un futur definitiu, sinó hipòtesis obertes: una gramàtica, una interfície, un mapa viu, una partitura, una instal·lació, una publicació.

MUNUS no descriu una obra. Proposa un llenguatge perquè altres escoltes puguin aparèixer.

MUNUS no és una obra. És una infraestructura oberta per pensar, practicar i transmetre l'escolta.

EL LLENGUATGE, SENCER

Quadre sinòptic de MUNUS: els set elements de la gramàtica i les cinc disposicions —traça, herència, comunió, absència i munus—, primer sobre blanc i després com a ecologia viva.